

The Innovation of prevention and suppression of Money Laundering
through Online - Single Platform and Blockchain
in the Case Study of Antique Dealers
นวัตกรรมใหม่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่าน Online - Single Platform
และ Blockchain ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ประกอบการธุรกิจค้าของเก่า

Noppatsorn Sorngkom

นภภััสสร สอนคม

Anti-Money Laundering Office

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

noppatsorn@gmail.com

Abstract

According to the problem of Anti-Money Laundering and Terrorist Financial Support, the Case Study of Value Antiques Dealers who are responsible for reporting under Section 16 (5) The Anti-Money Laundering Act B.E. 2542 and its amendments found that it is unable to support the information technology system to assist and facilitate the operators to work in accordance with the law. The author studied the development and improvement of information technology systems, focused on the problems solving system in terms of prevention and monitoring, also considered the problem of money laundering and terrorism through the trading of antiques both domestically and internationally. This will lead to scope and set the system to be used in the context of surveillance, rapid monitoring, and also immediate support the Anti-Money Laundering operations in accordance with the current environment of technological growth and the complex nature of money laundering offenders.

Keywords: money laundering, innovation, antique trade

บทคัดย่อ

จากสภาพปัญหาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ประกอบการธุรกิจค้าของเก่า ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 16(5) ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พบว่ายังไม่สามารถสนับสนุนระบบเทคโนโลยี สารสนเทศให้สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกในการใช้งานของผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ สอดคล้องตามกฎหมายทุกขั้นตอน ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยี สารสนเทศโดยเน้นให้ระบบสามารถแก้ไขสภาพปัญหาในเชิงการป้องกันและตรวจสอบเป็นหลัก ประกอบกับการ พิจารณาสภาพปัญหาการฟอกเงินและการก่อการร้ายผ่านการซื้อขายของเก่าทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาสู่การกำหนดขอบเขตในการสร้างระบบให้สามารถใช้งานทั้งในบริบทของการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ อย่าง รวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานปราบปรามทุจริตฟอกเงินได้อย่างทันที่ทันที่ตามสภาพแวดล้อมใน ปัจจุบันที่มีความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีมากขึ้นพร้อมกับลักษณะวิธีการกระทำความผิดของอาชญากรฟอกเงินที่ ซับซ้อน

คำสำคัญ: การฟอกเงิน นวัตกรรม ธุรกิจค้าของเก่า

1. บทนำ

ในปัจจุบันอาชญากรฟอกเงิน ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับการค้าขายสินค้ารวมไปถึงการกระทำผิดกฎหมาย ทุกรูปแบบ ได้แก่ ยาเสพติด, อาวุธเถื่อน, แชร่ลูกโซ่ และกลุ่มมิจฉาชีพคอลเซนเตอร์ (Callcenter) โดยวิธีการ ฟอกเงินจะทำการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินหลายขั้นตอน เช่น นำเงินและทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ ระบบสถาบันการเงินประกอบกับแปรสภาพเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ รถหรู พระเครื่อง วัตถุโบราณ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.) ตามหาแหล่งที่มาที่ผิดกฎหมายได้ยากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาสังคมใหญ่ ซึ่งกระบวนการตรวจสอบที่สำคัญที่สุด ที่จะช่วยป้องกันและปราบปรามไม่ให้อาชญากรดำเนินการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบ อาชีพซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่

1. กระบวนการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Customer – KYC)
2. กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence – CDD)
3. กระบวนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR)

โดยกระบวนการเหล่านี้เชื่อมโยงไปถึงการพิสูจน์ทราบและรู้จักตัวตนของลูกค้าอันเป็นบุคคลที่เข้าข่ายเป็น อาชญากรฟอกเงิน จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่กระบวนการอายัดการทำธุรกรรม การไม่สร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินการทำธุรกรรมทางการเงิน และการติดตามทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วย กฎหมายคืนให้แก่ผู้เสียหายหรือเข้าสู่กระบวนการขายทอดตลาดต่อไป

อย่างไรก็ดีการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวให้ได้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพสูงสุด ลดโอกาสเสี่ยงในการผิดพลาดต่ำในกรณีที่มีจำนวนลูกค้ายากและมีปริมาณและยอดการทำธุรกรรมทางการเงินสูง ถ้าหากยังใช้กระบวนการตรวจสอบเอกสารโดยบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ อาจเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของมนุษย์โดยไม่ได้ตั้งใจได้ (Human Error) จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) จึงเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ภาคธุรกิจสถาบันการเงินให้ความสนใจและต้องการพัฒนาเพื่อมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวช่วยในการกลั่นกรองข้อมูลประวัติลูกค้า ประวัติและรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินแบบเฉพาะเจาะจงทั้งระดับบุคคล อาชีพ รายได้ เพื่อตรวจสอบประวัติอาชญากรรมและการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งการพัฒนากระบวนการไปถึงการซื้อระบบสำเร็จรูปมาใช้ในการดำเนินงานดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

2. สภาพปัญหาการฟอกเงินในประเทศไทย

ตามภารกิจหลักในการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. นอกเหนือจากการปราบปรามอาชญากรรมฟอกเงินแล้ว ก็ยังมีอีกภารกิจ คือ งานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผ่านการกำกับดูแลกลุ่มธุรกิจที่อาจมีความเสี่ยงที่จะถูกอาชญากรใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างขั้นตอนการฟอกเงินตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น ซึ่งทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามสถิติบัญชีนิติทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวของอาชญากรที่มีการกระทำเข้าความผิดมูลฐานฟอกเงินจะพบว่าอาชญากรส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง และซื้อขายได้คล่อง รวดเร็ว ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเมื่อเปรียบเทียบกับ การนำเงินเข้าระบบสถาบันการเงินใหญ่ที่มีศักยภาพในการลงทุน สร้างระบบเพื่อสนับสนุนกระบวนการตรวจสอบลูกค้าและธุรกรรมค่อนข้างเข้มงวดและสะดวกรวดเร็วกว่า ซึ่งที่มักพบเห็นได้บ่อย คือ กลุ่มพระเครื่อง งานศิลปะ วัตถุโบราณ สิ่งของสะสมมูลค่าสูง สินค้าแบรนด์เนมหรูหรายเป็นต้น เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีราคาตลาดตามกระแสนิยม ความพึงพอใจของบุคคลเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มเซียนพระ นักสะสมของหายาก ผู้นิยมแพชั่นของแบรนด์เนม จึงค่อนข้างยุ่งยากในการตีราคาที่เหมาะสม เพราะมีความผันผวนในการประเมินราคาทรัพย์สินในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ทั้งนี้คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force (FATF)) ได้ออกมาตรฐานสากลเพื่อเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและ การต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT)) ของประเทศต่างๆ ซึ่งมีมาตรฐานประการหนึ่งเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย คือ ตามคำแนะนำข้อที่ 1 ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF) ซึ่งกำหนดให้แต่ละประเทศ ควรระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับด้านการฟอกเงิน (ML) และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (TF) ในประเทศของตนก่อน แล้วจึงประเมินความเสี่ยงและทำความเข้าใจความเสี่ยงนั้น ซึ่งการประเมินความเสี่ยงควรมีการประเมินความเสี่ยงเป็นระดับชั้น ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงระดับชาติ การประเมินความเสี่ยงรายภาคธุรกิจ และการประเมินความเสี่ยงรายกิจการการประเมินความเสี่ยงรายภาคธุรกิจ (Sector Risk Assessment: SRA) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงภัยคุกคาม (Threat) จุดเปราะบาง (Vulnerability) และความเสี่ยง (Risk) ที่แท้จริงของการฟอกเงิน (Money Laundering: ML) และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Financing of Terrorism: FT) ในภาคธุรกิจ

ตลอดจนทราบถึงมาตรฐานของระดับในการควบคุมความเสี่ยงดังกล่าวในภาคธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้มีหน้าที่รายงาน (Reporting Entities : REs) ในการทราบถึงความเสี่ยงในภาคธุรกิจของตนเองและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกมาตรการลดความเสี่ยงด้าน ML และ FT ตามระดับความเสี่ยง และเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการกำกับดูแลผู้ที่มีหน้าที่รายงานต่อไป ทั้งนี้จะต้องมีการกำหนดหน่วยงานหลักในการประเมินความเสี่ยง และเป็นกลไกประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานกำกับดูแล หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และภาคธุรกิจในการดำเนินมาตรการป้องกันหรือลดความเสี่ยงในด้านดังกล่าวได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับระดับของความเสี่ยง ตลอดจนต้องมีการทบทวนและปรับปรุงผลการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องตามสภาพการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป¹

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) จึงเป็นหน่วยงานหลักในการประเมินความเสี่ยงระดับชาติโดยมอบหมายให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการศึกษาวิจัย ซึ่งขอบเขตในการศึกษาวิจัยครอบคลุมความเสี่ยงด้านการฟอกเงินฯ ของประเทศไทยที่เป็นผลมาจากการก่ออาชญากรรมต่างๆ ในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน โดยพิจารณาจากข้อมูลหลักด้านภัยคุกคาม (Threat) และ จุดเปราะบาง (Vulnerability) เป็นหลัก ส่วนระดับผลกระทบที่เกิดตามมา (Consequence) ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงและการเพิ่มมาตรการที่เข้มงวดเพื่อลดจุดเปราะบางหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ โดยระดับความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน อาชญากรจะใช้จุดอ่อนหรือจุดเปราะบางของภาคการเงิน ภาคธุรกิจต่าง ๆ และจุดผ่านแดน เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งสามารถจัดลำดับช่องทางที่เผชิญความเสี่ยงจากมากที่สุดไปจนถึงระดับความเสี่ยงน้อย 10 ลำดับแรก ซึ่งกิจการค้าของเก่า พระเครื่อง วัตถุมงคล ติดลำดับ ๑ ใน ๓ เนื่องจากมูลค่าทรัพย์สินขึ้นอยู่กับความพอใจ โดยเป็นการตกลงกันเองระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย จึงสามารถตั้งราคาซื้อขายในราคาที่สูงเกินจริงให้ดูเสมือนว่าได้รับเงินจากการซื้อขายโดยสุจริต ทำให้หน่วยงานไม่สามารถกำกับดูแลเพื่อการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ²

การประเมินความเสี่ยงรายภาคธุรกิจ (SRA) เป็นการประเมินความเสี่ยงที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้มีความเข้าใจความเสี่ยงในด้านการฟอกเงิน (ML) และ การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (FT) ของแต่ละภาคธุรกิจ และมีส่วนช่วยในกระบวนการตัดสินใจสำหรับการประเมินความเสี่ยงรายกิจการ (Reporting Entity Risk Assessment) รวมทั้งผลการรายงาน SRA ยังมีส่วนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินความเสี่ยงตนเองของแต่ละธุรกิจอีกด้วย³

¹ สำนักงาน ปปง., กองกำกับและตรวจสอบ, “ผลประเมินความเสี่ยงด้าน AML/CFT รายภาคธุรกิจ ปี 2562,” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง., สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, <https://sed.amlo.go.th/content/detail/84>.

² สำนักงาน ปปง., กองกำกับและตรวจสอบ, “ผลการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย พ.ศ. 2559 (NRA),” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง., สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, <https://sed.amlo.go.th/content/detail/267>.

³ สำนักงาน ปปง., กองกำกับและตรวจสอบ, “ผลประเมินความเสี่ยงด้าน AML/CFT รายภาคธุรกิจ ปี 2562,” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง., สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, <https://sed.amlo.go.th/content/detail/84>.

ในส่วนของภาพรวมของกลุ่มธุรกิจค้าของเก่าซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (5) หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ตามกฎหมายกำหนด เฉพาะที่เป็นนิติบุคคลกลุ่มค้าของเก่า เป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวพันกับกลุ่มธุรกิจอื่นที่มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 16 แห่ง พรบ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การค้ารถยนต์มือสองที่มีความเกี่ยวพันกับกลุ่มการค้ารถยนต์ การค้าของเก่าที่เป็นกลุ่มธุรกิจที่ทับซ้อนกับผู้ค้าทอง รวมถึงนิยามของคำว่าค้าของเก่านั้นค่อนข้างครอบคลุมไปแทบทุกสินค้าที่เป็นของใช้แล้วหรือของที่เคยผ่านการซื้อขายมาก่อนแล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย โบราณวัตถุ วัตถุอัญมณีและโลหะมีค่า และ รวมถึงของเก่าทุกประเภทแม้แต่ประเภทขยะ เป็นต้น

ทั้งนี้กลุ่มค้าของเก่ามีมูลค่าของธุรกิจค่อนข้างสูงจากการมีความเกี่ยวเนื่องในธุรกิจหลายธุรกิจ เช่น ธุรกิจค้ารถที่มีรถยนต์และเช่าซื้อ รวมถึงในกลุ่มของวัตถุมงคลที่มีเงินหมุนเวียนต่อปีและสามารถจำหน่ายเป็นของเก่าได้ โดยหน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจดังกล่าว คือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องต่อใบอนุญาตทุกปี ได้แก่

1. ของเก่าประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณ วัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
2. ของเก่าประเภทเพชรพลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี
3. ของเก่าประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วย รถยนต์
4. ของเก่าประเภทพระเครื่อง วัตถุมงคล
5. ของเก่าประเภทอื่น ๆ เช่น สินค้าแบรนด์เนม โทรศัพท์เคลื่อนที่ เศษเหล็ก กระจาด ขวด คอมพิวเตอร์ กระสอบ สแตนเลส ยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และของหลุดจำนำ เป็นต้น

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) และพิจารณาด้านความผิดมูลฐานเป็นสำคัญ พบว่าภัยคุกคามที่สำคัญที่เกี่ยวข้องภาคธุรกิจค้าของเก่า ได้แก่ ยาเสพติด ฉ้อโกงประชาชน การพนัน คอร์รัปชัน และการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังมีความเสี่ยงสูงในเชิง ML และ FT ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้⁴

1. เป็นทรัพย์สินที่เปลี่ยนมือได้ง่ายและไม่สามารถระบุความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ อาศัยเพียงหลักการครอบครอง ดังนั้นการครอบครอง เปลี่ยนมือ ซื้อขายจึงสามารถกระทำผ่านช่องทางตัวแทนได้ง่าย
2. เป็นทรัพย์สินที่ไม่จำเป็นต้องมีการโอนโดยผ่านทางทะเบียนก็ถือว่าเป็นผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จึงไม่มีบันทึกความเป็นเจ้าของในเอกสารใด ๆ ของทางราชการ รวมถึงถึงแม้จะมีหลักฐานก็เป็นการยากในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นตรงตามเอกสารหรือไม่
3. เป็นทรัพย์สินที่มี 1 ชิ้นแต่ธุรกรรมสามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้ง
4. เป็นทรัพย์สินที่สามารถระบุถึงต้นทางได้ยากและการขายสินทรัพย์สามารถกระทำ ณ ที่ใดก็ได้ในประเทศไทย
5. เป็นทรัพย์สินที่ไม่มีราคามาตรฐาน ดังนั้นราคาจึงสามารถกำหนดได้ตามเท่าที่คู่สัญญาตกลงกันจึงเป็นการยากที่จะสังเกตถึงความผิดปกติของธุรกรรม

⁴ เรื่องเดียวกัน

3. สภาพปัญหาการฟอกเงินของต่างประเทศ

ทั้งนี้ ไม่ใช่เพียงแคในบ้านเราเท่านั้นที่นิยมใช้วิธีนี้ในการฟอกเงิน แต่ที่ต่างประเทศก็นิยมไม่แพ้กัน โดยเฉพาะในกลุ่มอาชญากรก่อการร้ายและอาชญากรข้ามชาติ ยกตัวอย่างกรณีของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ISIS (The Islamic State of Iraq and Syria) ที่ได้มีการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านสิ่งที่เรียกว่า “Blood Antiquities” โดยการปล้นลักทรัพย์ที่เป็นโบราณวัตถุ และงานศิลปะที่มีมูลค่าสูง แล้วนำไปขายต่อเพื่อฟอกเงินประกอบกับนำเงินมาเป็นท่อน้ำเลี้ยงกลุ่มอาชญากร Al Qaeda และกลุ่ม Taliban⁵ โดยสร้างขั้นตอนการซื้อขายทรัพย์สินดังกล่าวผ่านระบบการค้าสินค้าและบริการระหว่างประเทศเพื่ออำพรางที่มาของเงินตราที่ผิดกฎหมาย (Trade-Base Money Laundering - TBML) กับกลุ่มตัวแทนนายหน้า (Art and Antique Dealers) หรือหน่วยงานจัดประมูลสินค้า (Auction Houses) ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้การตรวจสอบธุรกรรมที่ผิดปกติหรือมีเหตุอันควรสงสัยค่อนข้างยาก เนื่องจากมีปริมาณการค้ามหาศาล ความซับซ้อนของธุรกรรมระหว่างประเทศและการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย เช่น การชำระเงินนอกระบบต่างหากจากที่ระบุไว้ในตราสารเครดิต (Letter of Credit - L/C) ซึ่งทำขึ้นเพื่อค้ำประกันการชำระเงินระหว่างประเทศผ่านตัวกลางที่เป็นสถาบันการเงิน สร้างความมั่นใจในการชำระเงินระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่อาจจะไม่รู้จักตัวตนกันมาก่อน อย่างไรก็ตามกระบวนการนี้จึงมีช่องว่างหากมีการสำแดงราคาสินค้าต่ำกว่าราคาที่แท้จริง และไปชำระส่วนต่างเพิ่มเติมกันนอกระบบอีกครั้งหนึ่งทำให้ช่วยซ่อนเร้นธุรกรรมบางธุรกรรมที่อาจมีกะปะปนระหว่างเงินถูกกฎหมายและเงินผิดกฎหมายรวมถึงอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเงินตราไปยังประเทศต่างๆ โดยรูปแบบการฟอกเงินส่วนใหญ่มีดังต่อไปนี้⁶

1. การเรียกเก็บค่าสินค้า/บริการที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง
2. การออกบัญชีราคาสินค้า/บริการหลายใบสำหรับสินค้า/บริการเดียวกัน
3. การขนส่งสินค้าหรือให้บริการในปริมาณที่มากหรือน้อยกว่าความเป็นจริงตามสภาพของการประกอบธุรกิจนำเข้าหรือส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ และไม่ปรากฏข้อมูลของคู่ค้าผู้ลงทุนตกลงซื้อขายตามสัญญาดังกล่าว
4. การสำแดงคุณลักษณะของสินค้า/บริการที่เป็นเท็จ เช่น ปริมาณสินค้า คุณภาพสินค้า คุณสมบัติในสินค้า มูลค่าของสินค้าใน Bill of Lading หรือ Invoices
5. การออกใบเสร็จการชำระเงินล่วงหน้า (Advance Payment) ของลูกค้าใหม่ซึ่งอยู่ในประเทศเสี่ยงสูงในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
6. มีบุคคลที่สาม (Third Party Entities) เข้ามาเกี่ยวข้องกับการรับชำระเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงิน โดยไม่ปรากฏชื่อว่าเป็นบริษัทตัวแทนหรือบริษัทในเครือ หรือปรากฏชื่ออยู่ในข้อตกลงรายละเอียดการโอนเงิน (Wire instructions) แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้รวมถึงในตราสารเครดิตหรือเอกสารสัญญาอื่น โดยอาจรับชำระเงินผ่านเช็ค (Cheques), ดราฟท์ (Bank Drafts) หรือตามคำสั่งสัญญาการชำระเงินอื่นที่ไม่เคยระบุลงไว้ก่อนในสัญญาซื้อขายครั้งแรก

⁵ The Financial Action Task Force, “Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant,” FATF-GAFI, accessed June 3, 2021, <https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/financing-of-terrorist-organisation-isis.html>.

⁶ Asia Pacific Group on Money Laundering, “APG Trade-based money laundering typologies,” FATF-GAFI, accessed June 3, 2021, https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Trade_Based_ML_APGReport.pdf.

7. การทำธุรกรรมหลายครั้งติดต่อกัน หรือการขยายระยะเวลาตราสารเครดิตบ่อยครั้งโดยไม่สมเหตุสมผล หรือมีการเปลี่ยนชื่อผู้ได้รับผลประโยชน์หรือสถานที่รับชำระเงินโดยไม่ปรากฏเหตุผลที่ชัดเจน

8. มีการทำธุรกรรมทางการเงินกับบัญชีเงินทุนและซื้อขายที่ผิดปกติ ผ่านเงินสดหรือตราสารทางการเงิน รูปแบบอื่น เช่น เช็คเดินทาง หรือคำสั่งอื่นใดเพื่อหลีกเลี่ยงยอดเงินที่จะต้องรายงานธุรกรรม โดยปรากฏว่ามียอดการทำธุรกรรมที่ซ้ำกันจากแหล่งเดียวกันแต่ขาดข้อมูลผู้รับเงิน โดยเฉพาะมีการรับชำระเงินสดในปริมาณค่อนข้างสูงกว่าปกติ

9. ใช้บัญชีรับโอนเงินเข้าจากต่างประเทศซ้ำซ้อนกันหลายบัญชี (Inward Remittances) และชำระเงินเพื่อทำการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เข้าข่ายหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการกระทำที่ผิดกฎหมาย

10. มีการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านตราสารหรือสัญญาที่ไม่ครบกระบวนการทั้งฝั่งนำเข้าและส่งออกตามรูปแบบกลไกการทำสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ แต่ทำเพียงฝั่งนำเข้าหรือส่งออกเพียงขาใดขาหนึ่งเท่านั้น

ทั้งนี้ยังมีรูปแบบการฟอกเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะและโบราณวัตถุ ได้แก่⁷

1. การฟอกเงินของบริษัทด้านการลงทุนบนเกาะมอริเชียสโดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนงานศิลปะร่วมกับเจ้าของแกลลอรี่ชื่อดัง Matthew Green มูลค่าหลายล้านดอลลาร์ โดยเงินนั้นได้มาจากการหลอกล่อนักลงทุนให้ลงทุนหลักทรัพย์ และสร้างผลกำไรที่ได้รับให้ดูน่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นเป้าหมายหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ทางการจะจับผิดได้ เช่น การเปิดบัญชีโดยใช้ชื่อปลอมที่ธนาคารนอกชายฝั่ง หลังจากนั้นค่อยโอนเงินจากต่างประเทศที่เปิดบัญชีไว้ทั่วโลกโดยแยกยอดเงินออกทีละน้อยไม่ให้เป็นยอดเงินที่จำนวนมาก และกลบเกลื่อนร่องรอยการขาดทุนว่าเกิดจากการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ โดยจะมีการทำการซื้อและขายอสังหาริมทรัพย์ออกอย่างรวดเร็วอ้างว่าผลของการขาดทุนมาจากความผิดพลาดในการลงทุนอสังหาริมทรัพย์

ส่วนวิธีการแลกเปลี่ยนเป็นงานศิลปะนั้น Matthew Green จะทำเอกสารสัญญาซื้อขายปลอมซึ่งไม่มีการซื้อขายกันจริง แล้วอ้างในภายหลังว่ามีการซื้อคืนในราคาที่ต่ำกว่า 5 - 10% ซึ่งวิธีการฟอกเงินผ่านผลงานศิลปะนั้นได้รับความนิยมมากเนื่องจากการทำธุรกรรมแบบส่วนตัว ไม่เป็นทางการ รวมถึงราคาการซื้อขายที่ปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วตามกระแสซึ่งมีค่อนข้างสูงมาก

นอกเหนือจากการได้มาซึ่งผลงานศิลปะผ่านการทุจริตสมคบคิดกับเจ้าของแกลลอรี่แล้วนั้น ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการโจรกรรมปล้นผลงานศิลปะ โบราณวัตถุจากสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมถึงวิธีการนำเข้าที่ผิดกฎหมายอีกด้วย ซึ่งจากการสืบสวนสอบสวนของทาง FBI และ Interpol ยังพบอีกว่าการฟอกเงินผ่านตลาดการค้าศิลปะมักนิยมใช้เป็นจุดเชื่อมต่อที่นำเลี้ยงให้กับกระบวนการที่ผิดกฎหมายในรูปแบบอื่น เช่น กระบวนการค้ำมนุษย์ กระบวนการลักลอบนำเข้าจากประเทศที่มีภาวะสงครามอย่างกรณีของกลุ่ม ISIL (Islamic State in Iraq and The Levant) กระบวนการค้ายาเสพติด น้ำมันเถื่อน จึงทำให้ตลาดการค้าผลงานศิลปะมีความเสี่ยงสูงกว่าภาคการค้าอื่นๆ เพราะยังบกพร่องในการตรวจสอบข้อมูลลูกค้า ทั้งทางฝั่งผู้ซื้อผู้ขาย บ่อยครั้งที่พบว่าชื่อลูกค้าเป็นชื่อปลอม ไม่มีการซื้อขายกันจริง และขาดการควบคุมการรายงานธุรกรรมที่มีขนาดใหญ่ ซ้ำซ้อนผิดปกติด้วย

⁷ Tom Mashberg, "The Art of Money Laundering," International Monetary Fund, accessed June 3, 2021, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2019/09/the-art-of-money-laundering-and-washing-illicit-cash-mashberg.htm>.

2. การเข้าซื้อกิจการในตลาดซื้อขายผลงานศิลปะและโบราณวัตถุเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการก่อการร้าย ขบวนการค้ายาเสพติดรายใหญ่ กลุ่มมาเฟียผู้มีอิทธิพล โดยสินค้าที่นำมาซื้อขายกิจการอาจเกิดจากการปล้นทรัพย์ การโจรกรรมทางศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าจากประเทศที่พ่ายแพ้สงครามก่อการร้าย

ทั้งนี้ The Financial Action Task Force (FATF) ได้ให้ข้อสังเกตว่าผลงานศิลปะและโบราณวัตถุมีความเสี่ยงสูงที่จะใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินรวมถึงใช้เป็นแหล่งจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายด้วย ผ่านกลไกการนำเข้ามาของสหรัฐอเมริกาและการกำกับดูแลร้านค้าศิลปะที่ค่อนข้างหละหลวมในการตรวจสอบการฟอกเงิน⁸

ยกตัวอย่างเช่น

- กรณีสอบสวนสืบสวนของกระทรวงยุติธรรมแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา The U.S. Department of Justice (DOJ) ที่ตรวจสอบการฟอกเงินผ่านการซื้อขายภาพวาดของปีกส์โซภาพเดี่ยวของ Yves Bouvier พ่อค้าผลงานศิลปะชื่อดังชาวสวิสเซอร์แลนด์มูลค่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งต่อมาได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าภาพวาดดังกล่าวมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนแล้วมาทั่วโลกตั้งแต่ประเทศสิงคโปร์ ประเทศโมนาโก ไปจนถึงประเทศสหรัฐอเมริกา

- กรณี Operation Mummy's Curse (ปฏิบัติการคำสาปมัมมี่) เป็นส่วนหนึ่งของการปราบปรามการลักลอบนำเข้าและขายวัตถุโบราณผิดกฎหมาย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ความวุ่นวายทางการเมืองในอียิปต์ช่วง Arab Spring มัมมี่โบราณที่ถูกลักลอบนำเข้ามาถูกส่งมาจากอียิปต์สู่สหรัฐฯ ทั้งนี้หน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองและกรมศุลกากรได้กระทำการเข้าจับกุม Mousa Khouli และพวกจำเลยร่วม ต่อมาศาล U.S. District Court for the Eastern District of New York (EDNY) ได้พิจารณาคัดสินว่าสมคบกันกระทำความผิดคดีอาญาฟอกเงินตามกฎหมาย §18 U.S.C. 1956 ในประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาบริติชเอมิเรตส์ โดยมีการยึดทรัพย์เป็นโบราณวัตถุมูลค่าหลายร้อยล้านดอลลาร์ บางส่วนเป็นโบราณวัตถุจากอียิปต์มูลค่า 2.5 ล้านดอลลาร์ และเงินสดประมาณ 80,000 ดอลลาร์

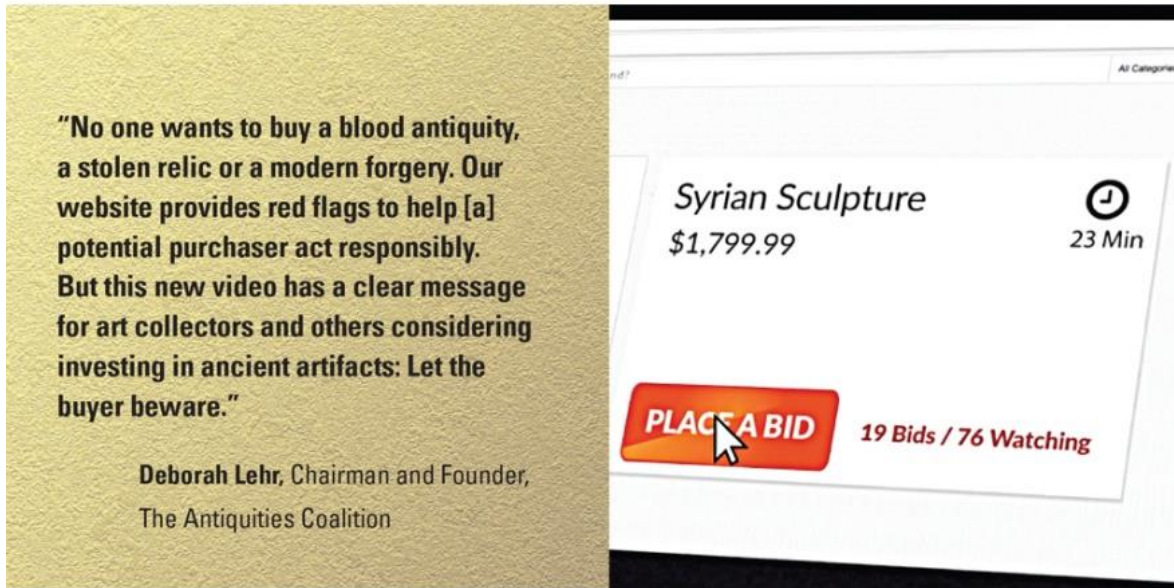
- กรณีของกลุ่มผู้ก่อการร้าย Daesh (Islamic State [IS]), al-Qaida, the Taliban รวมถึงเครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการฉ้อโกงทางวัฒนธรรม (Cultural Racketeering) กล่าวคือ การจัดการของเครือข่ายอาชญากรในงานศิลปะและโบราณวัตถุที่ผิดกฎหมาย ผ่านการปล้นสะดมทรัพย์โดยเฉพาะโบราณวัตถุตามประเทศต่างๆ ได้แก่ การเข้าไปทำลายสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น สุสานของโยนาห์ (the Judeo-Christian Tomb of Jonah) มัสยิดของชาวมุสลิมนิกายซุนนี (The Mosul Museum) ประเทศอิรัก, แพลมไรรา (Palmyra) นครเขมิตติกโบราณในเขตผู้ว่าราชการฮอมส์ ประเทศซีเรีย, ประเทศเยเมน, ประเทศอัฟกานิสถาน และประเทศอื่นๆ หลังจากนั้นจะเข้าวางจรรยาซื้อขายในตลาดมืดผ่านโซเชียลมีเดียและเครือข่ายการขนส่งทั่วโลก สร้างรายได้หลายพันล้านดอลลาร์ เปลี่ยนคุณค่าทางความเชื่อใจจากการชื่นชมผลงานศิลปะมาเป็นเงินสดที่นำมาใช้สำหรับการสั่งซื้ออาวุธและจัดสรรกองกำลัง

⁸ ACAMS, "Art and Antiquities: Conduits for Money Laundering and Terrorist Financing," ACAMS TODAY, accessed June 3, 2021, <https://www.acamstoday.org/art-and-antiquities-conduits-for-money-laundering-and-terrorist-financing>.

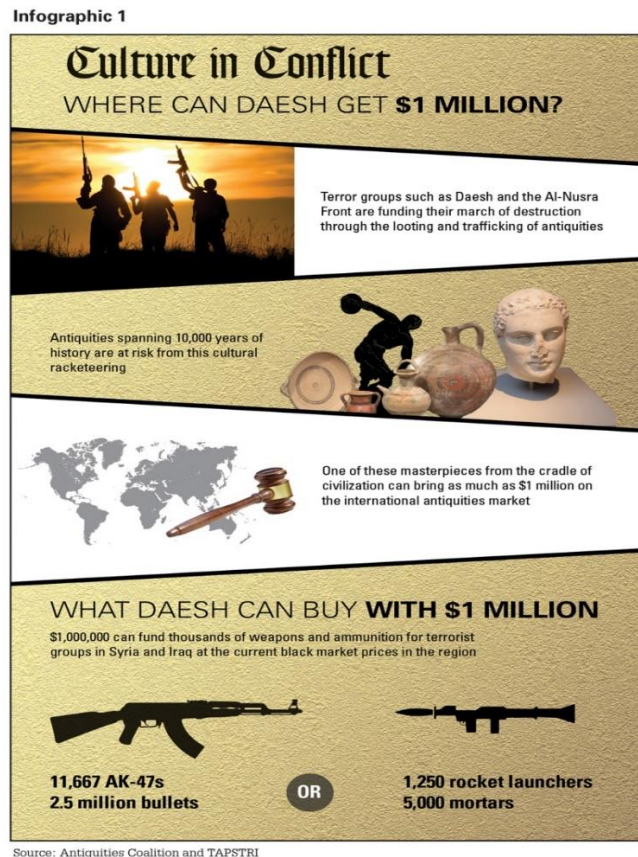

- กรณีการโจมตีในกรุงบรัสเซลส์เมื่อปี 2559 เชื่อมโยงกับการฉ้อโกงทางวัฒนธรรม (Cultural Racketeering) โดยกระทำการผ่านมือระเบิดพลีชีพ Khalid El Bakraoui ซึ่งเบี่ยงหลังเงินทุนที่ใช้ในการจัดซื้ออาวุธโจมตี มาจากโบราณวัตถุเพียงไม่กี่ชิ้น

ภาคที่ 1 ตัวอย่างการประมูลโบราณวัตถุช่องทางออนไลน์ของกลุ่มผู้ก่อการร้ายซีเรีย

ภาพที่ 2 หลักการฟอกเงินผ่านโบราณวัตถุของกลุ่มผู้ก่อการร้าย

สรุปลักษณะเฉพาะของตลาดงานศิลปะและโบราณวัตถุที่เอื้อประโยชน์ต่ออาชญากรในการฟอกเงิน มีดังนี้⁹

1. งานศิลปะและโบราณวัตถุง่ายต่อการจัดเก็บและการขนส่ง
2. งานศิลปะและโบราณวัตถุมีมูลค่าค่อนข้างสูง จึงง่ายต่อการทำธุรกรรมทางการเงินจำนวนมาก
3. งานศิลปะและโบราณวัตถุสามารถจัดเก็บในคลังสินค้าที่สร้างขึ้นเองส่วนตัว รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัยค่อนข้างสูง ซึ่งมักจะอยู่ในเขตท่าเรือหรือการค้าเสรี ทำให้เข้าถึงและตรวจสอบได้ยากหากเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด
4. งานศิลปะและโบราณวัตถุมีราคาจากความนิยมจึงง่ายต่อการฟอกเงิน
5. งานศิลปะและโบราณวัตถุไม่มีการลงทะเบียนเป็นเจ้าของรวมถึงบันทึกการซื้อขายจึงยากที่จะตรวจสอบและติดตามเส้นทางทางการเงินและเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง

⁹ Alexon Bell, “Deploying innovative technology could help combat the dark art of money laundering,” Euronews, accessed June 3, 2021, <https://www.euronews.com/2020/02/11/deploying-innovative-technology-could-help-combat-the-dark-art-of-money-laundering-view>.

4. แนวคิดการนำนวัตกรรมระบบเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในภาคเอกชน

ในปัจจุบันรูปแบบการฟอกเงินมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการตรวจสอบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยป้องกันและปราบปรามไม่ให้อาชญากรดำเนินการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบอาชีพซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่

1. กระบวนการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Customer – KYC)
2. กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence – CDD)
3. กระบวนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR)

โดยกระบวนการเหล่านี้เชื่อมโยงไปถึงการพิสูจน์ทราบและรู้จักตัวตนของลูกค้าอันเป็นบุคคลที่เข้าข่ายเป็นอาชญากรฟอกเงิน จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่กระบวนการอายัดการทำธุรกรรม การไม่สร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินการทำธุรกรรมทางการเงิน และการติดตามทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายคืนให้แก่ผู้เสียหายหรือเข้าสู่กระบวนการขายทอดตลาดต่อไป

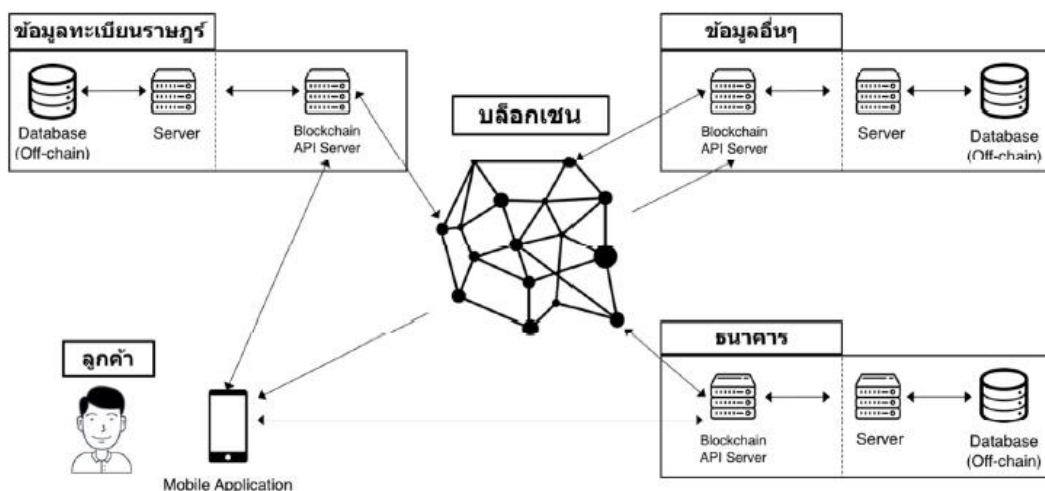
อย่างไรก็ดีการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวให้ได้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพสูงสุด ลดโอกาสเสี่ยงในการผิดพลาดต่ำในกรณีที่มีจำนวนลูกค้ามากและมีปริมาณและยอดการทำธุรกรรมทางการเงินสูง ซึ่งถ้าหากใช้กระบวนการตรวจสอบเอกสารโดยบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ อาจเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของมนุษย์โดยไม่ได้ตั้งใจได้ (Human Error) จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการกลั่นกรองข้อมูลประวัติลูกค้า ประวัติและรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินแบบเฉพาะเจาะจงทั้งระดับบุคคล อาชีพ รายได้ เพื่อตรวจสอบประวัติอาชญากรรมและการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งการพัฒนากระบวนการไปถึงการซื้อระบบสำเร็จรูปมาใช้ในการดำเนินงานดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) จึงเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ภาคธุรกิจสถาบันการเงินให้ความสนใจและต้องการพัฒนาเพื่อมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

บล็อกเชน คือ ระบบโครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของบล็อก (Block) ที่ต่อเชื่อมกันเป็นเสมือนห่วงโซ่ (Chain) ที่ทำให้บล็อกข้อมูลเชื่อมต่อไปยังทุกคนในเครือข่ายซึ่งในแต่ละบล็อกข้อมูลจะแสดงถึงประวัติหรือบันทึกบัญชีธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ที่เปรียบได้กับฐานข้อมูล (Database) หรือสมุดบัญชีดิจิทัล โดยบล็อกเชนเป็นระบบการจัดการฐานข้อมูลที่เก็บประวัติการทำธุรกรรมทางการเงินและสินทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งในแต่ละบันทึกของการทำธุรกรรมที่เชื่อมโยงกันเหล่านั้นจะถูกจัดเก็บและทำสำเนาบัญชีธุรกรรมในรูปแบบกระจายศูนย์ (Distributed Ledger) ไปยังเครือข่ายของทุกคนที่อยู่ในระบบบล็อกเชน (Nodes) โดยทุกคนในระบบจะมีข้อมูล ชุดเดียวกัน และข้อมูลใหม่จะอัปเดตต่อเนื่องจากชุดข้อมูลเดิมตลอดเวลา ซึ่งการจะสร้างบล็อกข้อมูลใหม่จะต้องผ่านการตรวจสอบข้อมูลจากสมาชิกในเครือข่ายก่อน (Consensus Network) จึงจะสามารถบันทึกบล็อกข้อมูลใหม่เข้าไปในระบบได้ ทำให้ไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวกลาง เช่น ธนาคารกลาง สถาบันการเงิน หรือสำนักหักบัญชีต่าง ๆ ในการจัดเก็บข้อมูลธุรกรรมและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลที่บันทึกต่อกันในระบบแล้วนั้นจะไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้การตรวจสอบย้อนหลังทำได้ง่ายและมีความโปร่งใส ช่วยลดต้นทุนและ ระยะเวลาใน

การทำธุรกรรม ลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกงและการปลอมแปลงเอกสาร อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงจากการถูกโจมตีฐานข้อมูลอีกด้วย จะเห็นได้ว่าบล็อกเชนเป็นนวัตกรรมที่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการข้อมูลและขั้นตอนการทำธุรกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹⁰

ภาพที่ 4 โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีบล็อกเชน

ที่มา: จาก “การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain),” โดย อนุชา เหล่าขวัญสถิตย์, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565, http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_25592560/PDF/wpa_8301/ALL.pdf.

ในต่างประเทศมีหลายองค์กรที่ให้ความสนใจนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการทำ KYC/CDD ทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่หรือมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำ KYC/CDD อยู่เดิมและบริษัทเทคโนโลยีทางการเงินหรือฟินเทคสตาร์ทอัพ ซึ่งหนึ่งในองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ SWIFT หรือ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

ระบบของ SWIFT ได้ออกแบบการสร้างเครือข่ายโดยเน้นการส่งข้อความและการจัดทำรายงานธุรกรรมทางการเงินระหว่างกลุ่มสมาชิกสถาบันการเงิน ซึ่งระบบดังกล่าวค่อนข้างมีความปลอดภัยและจัดอยู่ในระดับมาตรฐานสากล โดยในปัจจุบันระบบได้เชื่อมต่อกับสถาบันการเงินประมาณ 11,000 แห่งจาก 200 ประเทศทั่วโลก อีกทั้งปริมาณข้อความที่แลกเปลี่ยนในแต่ละวันโดยเฉลี่ยสูงถึง 15 ล้านข้อความ แต่อย่างไรก็ดีระบบยังไม่สามารถดำเนินการโอนเงินระหว่างประเทศได้ การโอนเงินยังคงต้องพึ่งพารายการตัวแทนต่างประเทศ (Correspondent

¹⁰ อนุชา เหล่าขวัญสถิตย์, “การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain),” วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565, http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8301/ALL.pdf.

Banks) และยังมีบริการด้าน KYC (KYC Registry) โดยมีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่าง SWIFT กับธนาคารตัวแทนต่างประเทศ (Correspondent Banks) เพื่อบริหารจัดการข้อมูลทั้งในการกำหนดข้อมูลหรือเอกสารที่จำเป็นในการทำ KYC ระหว่างสถาบันการเงิน หากองค์กรใดสนใจสามารถอัปเดตข้อมูลที่จำเป็นในการทำ KYC จากนั้น SWIFT จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล นอกจากนี้ ในปี 2559 SWIFT ได้นำเสนอรายงานที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของ SWIFT ซึ่งในภาพรวม แล้วทาง SWIFT เห็นว่าบล็อกเชนจะช่วยทำให้ระบบการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงต้องการการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมก่อนที่สถาบันการเงินต่าง ๆ จะยอมรับและนำไปใช้ในวงกว้าง โดยทาง SWIFT เองได้เริ่มทำการทดลองการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนในส่วนของกรณีการโอนเงินระหว่างประเทศก่อน และอาจขยายไปยังบริการอื่นๆ ต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ SWIFT ที่ให้ความสนใจนำบล็อกเชนมาช่วยในกระบวนการทำ KYC/CDD แล้ว ยังมีบริษัทสตาร์ทอัพ เช่น KYC-Chain, uPort, และ Tradle เป็นต้น มาพัฒนาตัวระบบบล็อกเชนเพื่อช่วยในการดำเนินงาน Digital Identity Management ซึ่งหากนำมาใช้อย่างถูกต้องจะช่วยลดขั้นตอนและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกระบวนการทำ KYC/CDD¹¹

ยกตัวอย่างเช่น KYC-Chain ได้นำเทคโนโลยีบล็อกเชนไปใช้บริหารจัดการสัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract) สำหรับจัดการข้อมูลบุคคล แพลตฟอร์มของ KYC-Chain ช่วยให้การเปิดบัญชีธนาคารทำได้ง่ายขึ้น มีการเชื่อมต่อผ่าน API กับหน่วยงานภายนอกที่มีข้อมูลบุคคล ผู้ใช้เป็นเจ้าของรหัสส่วนตัว (Private Key) ซึ่งสามารถนำไปถอดรหัสเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้ นอกจากนี้ผู้ใช้ยังสามารถเลือกเปิดเผยข้อมูลเพียงบางส่วนและกำหนดผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นๆ ได้ โดย KYC-Chain เป็นบริษัทบล็อกเชนหนึ่งเดียวที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าโครงการ 2016 Fintech Innovation Lab Asia-Pacific เทคโนโลยีบล็อกเชนจะมีการเก็บข้อมูลไว้ที่สมาชิก (Node) ที่อยู่ในเครือข่าย (Network) เดียวกัน การเพิ่มเติมข้อมูลเข้าไปในระบบจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบ (Consensus) จากสมาชิกที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ระบบจะต้องได้รับการทดสอบและการพิสูจน์ถึงความน่าเชื่อถือจากองค์กรหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ ประเด็นสุดท้ายคือความเป็นส่วนตัวของข้อมูล โดยเฉพาะกับระบบบล็อกเชนสาธารณะ (Public Blockchain) ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่อยู่บนบล็อกเชนได้¹²

¹¹ Michael del Castillo, "Swift is Building a Blockchain App to Optimize Global Cash Liquidity," Coindesk, accessed June 18, 2022, <https://www.coindesk.com/markets/2017/01/12/swift-is-building-a-blockchain-app-to-optimize-global-cash-liquidity/>.

¹² Kapsoulis et al, "Know Your Customer (KYC) Implementation with Smart Contracts on a Privacy-Oriented Decentralized Architecture," Researchgate, accessed June 18, 2022, https://www.researchgate.net/publication/339477911_Know_Your_Customer_KYC_Implementation_with_Smart_Contracts_on_a_Privacy-Oriented_Decentralized_Architecture.

ปัจจุบันสถาบันการเงินและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจและอยู่ระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูลตัวตนในรูปแบบดิจิทัล (Digital Identity Management) รวมถึงกระบวนการทำ KYC/CDD ทั้งนี้ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้¹³

1. ลดความซ้ำซ้อนในการทำ KYC/CDD การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาช่วยในกระบวนการทำ KYC/CDD ของสถาบันการเงิน ทำให้สถาบันการเงินที่อยู่ในเครือข่ายบล็อกเชนสามารถเข้าถึงข้อมูลลูกค้าที่เคยผ่านการทำ KYC/CDD จากสถาบันการเงินอื่นมาแล้วได้โดยที่สถาบันการเงินดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลจากลูกค้า ซึ่งเทคโนโลยีบล็อกเชนสามารถช่วยให้การส่งผ่านข้อมูลหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยที่บุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน กระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้สถาบันการเงินลดความยุ่งยากซ้ำซ้อนในการทำงาน และช่วยลดขั้นตอนในการจัดเตรียมเอกสารของลูกค้า นอกจากนี้เจ้าของข้อมูลยังมีกุญแจส่วนตัว (Private key) ที่สามารถใช้ในการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวทำให้ข้อมูลในระบบมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น รวมถึงทำให้ประชาชนมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการด้านการเงินได้มากยิ่งขึ้น

2. ลดต้นทุนและระยะเวลาในการทำงาน เนื่องจากขั้นตอนการทำ KYC/CDD ในปัจจุบันยังคงเน้นการใช้คนและเอกสารเป็นหลัก (Manual) ซึ่งใช้เวลามาก มีโอกาสที่เอกสารจะสูญหายและเกิดข้อผิดพลาดสูง การนำเทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาใช้ในกระบวนการรู้จักลูกค้าและตรวจสอบข้อมูลลูกค้า จะช่วยทำให้การทำงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการทำงาน ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายในการกำกับดูแล และยังช่วยลดต้นทุนการทำธุรกรรมอีกด้วย โดยเฉพาะกรณีการเปิดบัญชีนิติบุคคล ซึ่งเทคโนโลยีบล็อกเชนจะช่วยให้การเปิดบัญชีทำได้ภายในไม่กี่นาทีจากการที่ใช้เวลานาน

3. กระบวนการตรวจสอบลูกค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีบล็อกเชนจะเข้ามาช่วยบริหารจัดการข้อมูลสำหรับการยืนยันตัวตนของลูกค้าระหว่างสถาบันการเงินในเครือข่ายบล็อกเชน ซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนการทำธุรกรรมเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็วมากขึ้น ลดปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่เกิดจากการดำเนินงานของพนักงาน ข้อมูลลูกค้ามีความครบถ้วนถูกต้อง ปลอดภัยโปร่งใสและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดเก็บข้อมูลตัวตนให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลทำให้ข้อมูลยากต่อการสูญหายหรือถูกทำลาย นอกจากนี้ หน่วยงานกำกับดูแลสามารถเข้าตรวจสอบข้อมูลลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว เรียกตรวจสอบเส้นทางทางการเงินและธุรกรรมทางการเงินของผู้ต้องสงสัยเพิ่มเติมได้อย่างรวดเร็ว และมีความถูกต้องสูง ซึ่งจะช่วยในแก้ไขปัญหาการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้ จะเห็นว่าบล็อกเชนเทคโนโลยีมีศักยภาพที่จะช่วยปฏิวัติกระบวนการทำ KYC/CDD ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ความสามารถในการควบคุมข้อมูลส่วนตัว เจ้าของข้อมูล (User) สามารถควบคุมข้อมูลส่วนตัวของตนเองได้ โดยจะมีรหัสในการเข้าถึงข้อมูลและมีสิทธิที่จะเลือกข้อมูลที่จะเปิดเผยข้อมูลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงสามารถกำหนดช่วงเวลาในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อีกด้วย

¹³ อนุชา เหล่าขวัญสถิตย์, “การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain),” วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565, http://www.ds2w2016.ds2w.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8301/ALL.pdf.

หากหน่วยงานใดต้องการใช้ข้อมูล จะต้องได้รับความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจากเจ้าของข้อมูลก่อนทุกครั้ง นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ จะไม่สามารถนำข้อมูลตัวตนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของได้

ภาพที่ 5 กระบวนการพัฒนาและปรับปรุง

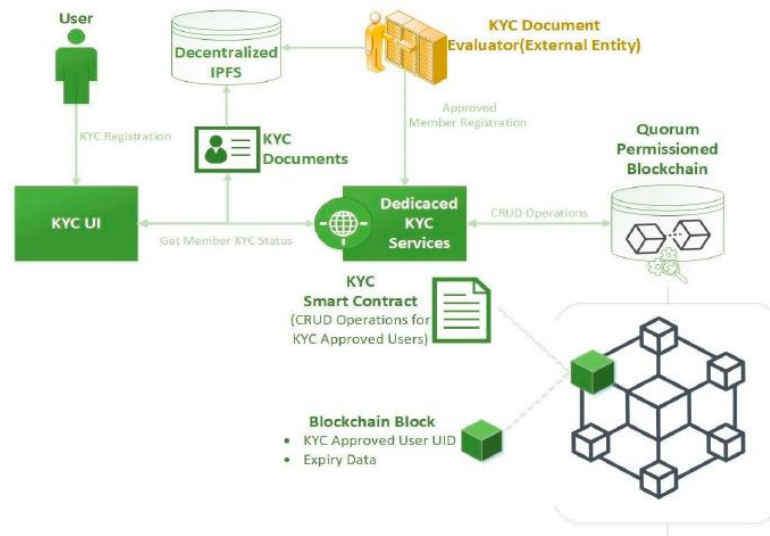

Figure 1. Architectural development and processes elaboration.

ที่มา: From “Know Your Customer (KYC) Implementation with Smart Contracts on a Privacy-Oriented Decentralized Architecture,” by Kapsoulis et al, Researchgate. Accessed June 18, 2022. https://www.researchgate.net/publication/339477911_Know_Your_Customer_KYC_Implementation_with_Smart_Contracts_on_a_Privacy-Oriented_Decentralized_Architecture.

5. แนวคิดการนำระบบนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในภาครัฐ

เนื่องจากกลุ่มธุรกิจค้าของเก่าค่อนข้างมีความหลากหลายทั้งในส่วนประเภทของผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ รวมถึงขนาดของธุรกิจซึ่งส่วนใหญ่จัดอยู่ในขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการลงทุนเพื่อจัดจ้างบุคลากรและกระบวนการสร้างระบบกำกับและตรวจสอบทุกขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในต่างประเทศได้แก้ปัญหาการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการกำกับดูแลโดยใช้วิธีการตั้งกลุ่มแบบ Self-Regulation เช่น กลุ่มพันธมิตรในผู้ประกอบการประเภทเดียวกัน ชมรม สมาคมต่างๆ เพื่อช่วยกันสร้างมาตรการนโยบาย แนวทางปฏิบัติ กฎกติกาขั้นตอน รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตฟอกเงิน เช่น การออกแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการตรวจสอบลูกค้าและธุรกรรมทางการเงิน และการรายงานธุรกรรมที่เข้าข่ายผิดปกติหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

อย่างไรก็ดี ในประเทศไทยทั้งในส่วนหน่วยงานกำกับตามกฎหมายและชมรมสมาคมกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหาการฟอกเงินดังกล่าว จึงได้ออกกฎหมาย นโยบาย และการลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการในตลาดขายผลงานศิลปะโดยตรงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือประกอบการอยู่ภายใต้กรอบมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการฟอกเงิน การแต่งตั้งผู้ประสานงานโดยตรงของผู้ประกอบการ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการพัฒนาระบบไอทีเพื่อสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากที่กล่าวไปแล้วในบทนำจะเห็นได้ว่านวัตกรรมทางด้านบล็อกเชน (Blockchain) สามารถที่จะนำไปต่อยอดเพื่อช่วยในการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำ KYC/CDD และการรายงานธุรกรรม

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ได้จัดให้มีระบบสารสนเทศ เพื่อใช้ในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. และผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ทั้งนี้สามารถแบ่งประเภทลักษณะการใช้งานจากคุณสมบัติของระบบและหมวดหมู่ตามภารกิจหลักของการกำกับดูแลผู้ประกอบการตามกฎหมาย ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเภทลักษณะการใช้งานจากคุณสมบัติของระบบและหมวดหมู่ตามภารกิจหลักของการกำกับดูแลผู้ประกอบการตามกฎหมาย

ชื่อระบบสารสนเทศ	คุณสมบัติการใช้งาน	ภารกิจหลักในการกำกับดูแล	บริษัทผู้พัฒนาโปรแกรมซอฟต์แวร์
1. ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน และรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Person Screening System :APS)	ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (CDD) ประกอบกับการจัดระดับความเสี่ยงในการทำธุรกรรมทางการเงินกับลูกค้า	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ	สำนักงาน ปปง.
2. ระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการรายงานธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (Electronic Reporting System : ERS)	ดำเนินการรับส่งรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ รายงานธุรกรรมเงินสด และรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	งานปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยรวบรวม	บริษัท ไทยเกทเวย์ จำกัด

ชื่อระบบสารสนเทศ	คุณสมบัติการใช้งาน	ภารกิจหลักในการกำกับดูแล	บริษัทผู้พัฒนาโปรแกรมซอฟต์แวร์
		ข้อมูลรายงานธุรกรรมเพื่อตรวจสอบและติดตามผลในการยึดอายัดทรัพย์สินและนำส่งคืนให้ผู้เสียหายต่อไป อีกทั้งมีให้อาชญาการพอกเงินสามารถนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายไปใช้ได้	
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศประสานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมฯ (AMLO Financial Information Cooperation System: AMFICS)	ดำเนินการรับส่งข้อมูลข่าวสารระหว่างสำนักงานปง. และผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลและมีความปลอดภัยสูงสุด	งานป้องกันการพอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการแจ้งเตือนผ่านข้อมูลข่าวสารล่าสุดเพื่อให้รับทราบข้อมูลที่เป็นต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมายฯของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ ต่อไป	บริษัท เน็ตเบย์ จำกัด (มหาชน)
4. ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการคดีของผู้มีหน้าที่รายงาน (Risk Assessment and Case Management for Reporting Entities System (AMRAC))	ดำเนินการรวบรวมข้อมูลนิติบุคคลที่เป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง	งานป้องกันการพอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเนื่องจากเป็นกระบวนการที่ไว้รวบรวมฐานข้อมูลนิติบุคคลผู้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามกฎหมายฯ ทั้งนี้เพื่อให้ทางสำนักงานปง. สามารถเข้าไปดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อเข้าไปตรวจเยี่ยม/ตรวจสอบ/ให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามกฎหมายฯ ต่อไป	บริษัท ไทยเกทเวย์ จำกัด

รายละเอียดของระบบดังกล่าว มีดังนี้

1. ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Person Screening System : APS) อำนาจความสะดวกให้กับผู้ประกอบการในการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับฐานข้อมูล และมีระบบแจ้งเตือนโดยอัตโนมัติ (Auto-Generated mail) โดยฐานข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยประเภทรายชื่อบุคคลดังต่อไปนี้

- รายชื่อบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กร ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรง (องค์การสหประชาชาติ : UN List) (FREEZE-04)

- รายชื่อบุคคลที่ศาลมีคำสั่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด (ศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด : Thailand List)

- รายชื่อบุคคลที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน (HR-02)

- รายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน (HR-08 Risk)

ทั้งนี้ ระบบจะดำเนินการส่งและแจ้งเตือนข้อมูลดังกล่าวให้ผู้มีหน้าที่รายงานและบุคคลทั่วไปทราบถึงการประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง หากปรากฏว่าพบรายชื่อตรงกับฐานข้อมูล APS Database ดังกล่าวจะต้องปฏิเสธไม่รับทำธุรกรรมประกอบกับแจ้งข้อมูลพร้อมรายงานธุรกรรมกลับมายังสำนักงาน ป.ง. เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ภาพที่ 5 ตัวอย่างหน้าระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด APS

เข้าสู่ระบบ

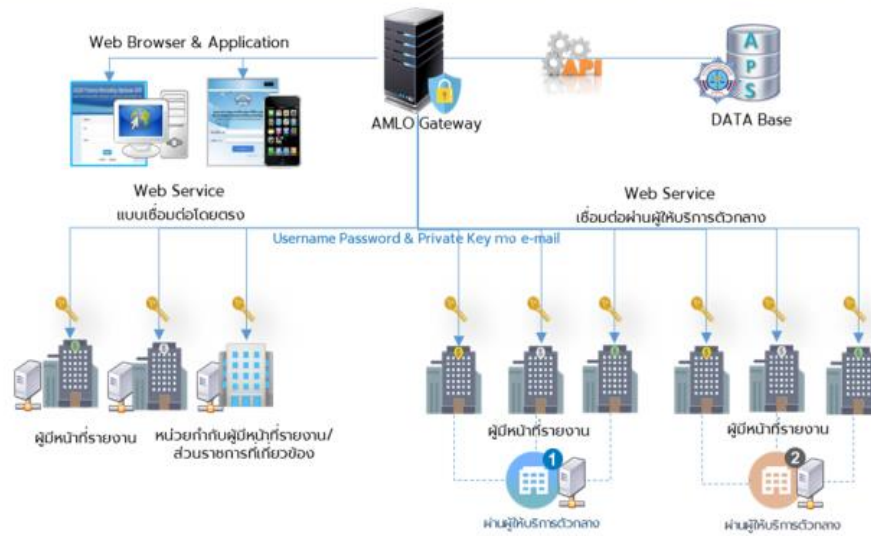
อีเมล

รหัสผ่าน

เข้าสู่ระบบ

TH | EN

ผังงานระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด
(AMLO Personal Screening System)

ที่มา: จาก “ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Personal Screening: APS),” โดย สำนักงาน ปปง., กองกำกับและตรวจสอบ, กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง., สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, <https://sed.amlo.go.th/content/detail/192>

2. ระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการรายงานธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (Electronic Reporting System : ERS) คือ ระบบที่ช่วยสนับสนุนในการรายงานการทำธุรกรรมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง กลับมายังสำนักงาน ปปง. โดยแบ่งประเภทรายงานการทำธุรกรรม ดังต่อไปนี้

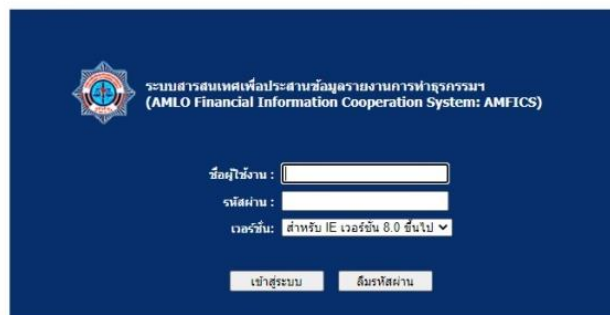
- รายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสดตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบการตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2554 กล่าวคือ มีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดที่มีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป
- รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กล่าวคือ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ภาพที่ 6 ตัวอย่างหน้าระบบรายงานธุรกรรม ERS

2. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศประสานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมฯ (AMLO Financial Information Cooperation System: AMFICS) คือ ระบบการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงาน ปปง. กับผู้มีหน้าที่รายงานเพื่อขอข้อมูลหรือให้ข้อมูลการทำธุรกรรม มีลักษณะคล้ายกับการรับส่งข้อมูลข่าวสารทาง E-mail Address แต่จะมีความปลอดภัยในการจัดเก็บและรักษาข้อมูลตามกฎหมายเนื่องจากเป็นระบบเข้ารหัสแบบปิดและจำกัดสิทธิ์เฉพาะพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. และผู้ประกอบการที่เป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายเท่านั้น

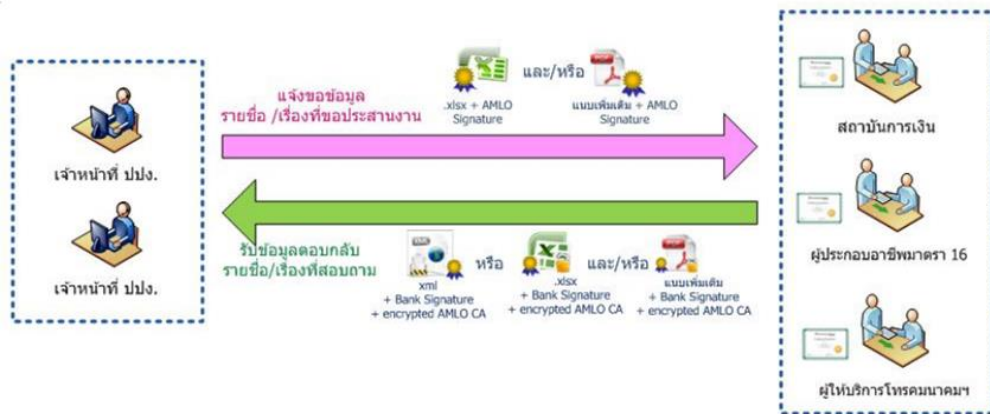
ภาพที่ 7 ตัวอย่างหน้าระบบประสานข้อมูล AMFICS

ประกาศ !! ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2557 เป็นต้นไป new!!
สำนักงาน ปปง. จะทำการยกเลิกใช้งาน CA public key ตัวเดิม (1200002005.crt) ซึ่งหมดอายุ และให้ใช้ public key ตัวใหม่ (1200003815.crt)
โดยผู้ใช้สามารถดาวน์โหลด ใหม่ได้ที่ หน้าจอสำหรับดาวน์โหลดเอกสารและโปรแกรมเสริมที่เกี่ยวข้อง

ต้องการใช้งาน"ระบบทดสอบ" กรุณาเข้าใช้งานที่ <http://devuat.amlo.go.th/AMFICS/>

ดาวน์โหลดเอกสารและโปรแกรมเสริมที่เกี่ยวข้อง [คลิกที่นี่..เพื่อดูดาวน์โหลด](#)

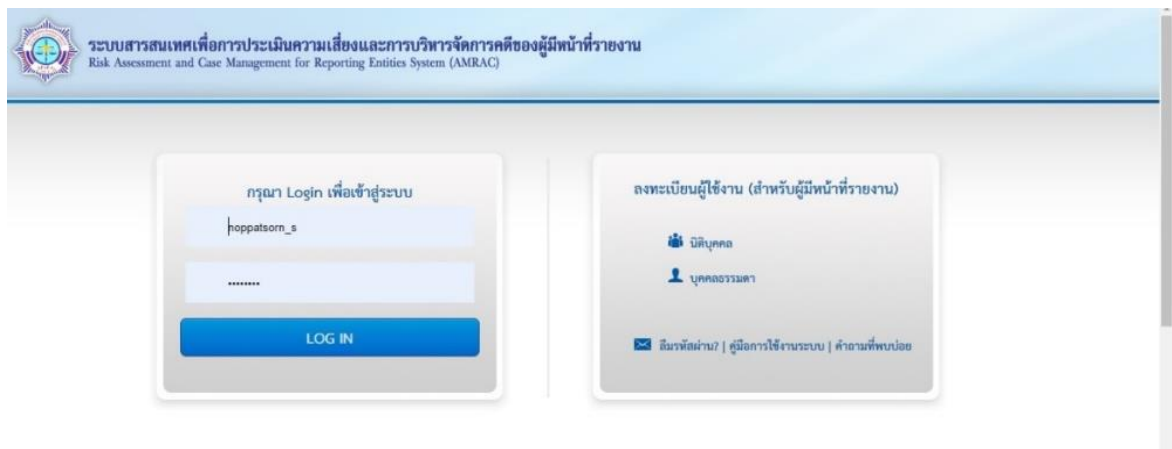

ที่มา: จาก “คู่มือการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศประสานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (AMLO Financial Information Cooperation System) หรือ AMFICS,” โดย สำนักงาน ปปง., สำนักงาน ปปง., สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, https://www.amlo.go.th/amlo-intranet/files/amfics/manual_AMFICS_P2_ExUser_20151228.pdf

3. ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการคดีของผู้มีหน้าที่รายงาน (Risk Assessment and Case Management for Reporting Entities System (AMRAC)) คือ ระบบที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ในการประเมินความเสี่ยงของผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น โดยข้อมูลที่ได้จะมาจากการ Self-Declaration ของผู้ประกอบการเองโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับทราบข้อเท็จจริงจากผู้ประกอบการตามหลักสุจริต และสร้างความถูกต้องและเป็นธรรมในการประเมินความเสี่ยงฯ รายกิจการ ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ปปง. ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- ข้อมูลการจดทะเบียนขององค์กรผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม
- ข้อมูลโครงสร้างองค์กร
- ข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมหรือกำกับปฏิบัติตามกฎหมาย
- ข้อมูลการประเมินความเสี่ยงด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ภาพที่ 8 ตัวอย่างหน้าระบบประเมินความเสี่ยง AMRAC (1)

ภาพที่ 9 ตัวอย่างหน้าระบบประสานข้อมูล AMRAC (2)

ทั้งนี้ จากการจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่กล่าวไปแล้วในช่วงต้น เพื่อแก้ปัญหาทั้งในเชิงป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของผู้ประกอบการไม่ให้เกิดเป็นเครื่องมือของอาชญากรฟอกเงิน แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาได้เพียงบางส่วนเนื่องจาก

1. ระบบที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการยังคงต้องมีการลงทะเบียนใช้งานในแต่ละระบบอยู่ ไม่สามารถลงทะเบียนครั้งเดียวและไม่สามารถใช้งานได้แบบ One-Stop Service หรือจัดให้ Interface ของระบบอยู่ในรูปแบบของ Online Compliance Platform ให้ทุกระบบสามารถเข้าถึงได้ผ่าน Platform ระบบเดียวกัน จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องการลงทะเบียนใช้งาน อีกทั้งสร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานในการทำธุรกรรมตามกฎหมายฯ ว่าจะต้องใช้ระบบอะไรปฏิบัติงานด้านใด เป็นต้น

2. ขาดระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบข้อมูลและประเมินจัดระดับความเสี่ยงของลูกค้าซึ่งจะมีบทบัญญัติของกฎหมายบังคับให้จะต้องมีการจัดระดับความเสี่ยงลูกค้าที่เข้าข่ายเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง แต่ระบบที่มีอยู่นั้นยังไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลรายชื่อผู้มีสถานภาพทางการเมือง (PEPs) ได้ ผู้มีหน้าที่รายงานจำนวนมากยังไม่มีฐานข้อมูลรายชื่อบุคคลผู้มีสถานภาพทางการเมือง ทั้งในประเทศและต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ฐานข้อมูลรายชื่อผู้มีสถานภาพทางการเมืองในประเทศที่มีการประกาศลงในแหล่งข้อมูลสาธารณะ (เว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช.) ไม่ได้จัดเก็บให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้มีหน้าที่รายงานสามารถนำไปใช้เพื่อการตรวจสอบรายชื่อดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขาดระบบตัวช่วยวิเคราะห์หลักการในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแต่ละประเภทของผู้ประกอบการ เนื่องจากไม่มีการจัดทำ Big Data เพื่อสนับสนุนข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้ประกอบการเพื่อรับทราบตัวอย่างของลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย มีแต่เพียงระบบรับส่งข้อมูลรายงานธุรกรรมจากผู้ประกอบการมายังสำนักงาน ป.ป.ง. เท่านั้น ทำให้ในปัจจุบันอาจเกิดความผิดพลาดและขาดการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอย่างมีประสิทธิภาพไปเพราะต้องอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว ไม่มีหลักเกณฑ์เฉพาะทางที่ได้มาตรฐานในการรองรับการปฏิบัติงานเรื่องดังกล่าว

4. ขาดความร่วมมือในการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลผู้ประกอบการกับหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจเฉพาะกรณีผู้ประกอบการธุรกิจค้าของเก่า ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 16(๕) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทำให้ทางสำนักงาน ป.ป.ง. รวบรวมข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถเข้าถึงผู้ประกอบการทั้งในแง่ของการให้ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย การรับส่งข้อมูลข่าวสารสำคัญ รวมถึงการตรวจสอบเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้ทุกรายกิจการ

ทั้งนี้สามารถสรุปฐานข้อมูลหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีความจำเป็นในการกำกับดูแลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ฐานข้อมูลหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีความจำเป็นในการกำกับดูแล

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง	ประเภทของข้อมูล	ภารกิจหลักในการกำกับดูแล
1. สำนักงาน ป.ป.ช.	รายชื่อบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง (Politically Exposed Persons : PEPs)	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่า ลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
2. สำนักงาน ก.พ.	รายชื่อข้าราชการพลเรือน	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่า ลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
3. กระทรวงกลาโหม	รายชื่อข้าราชการทหาร	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่า ลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
4. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	- รายชื่อข้าราชการตำรวจ - รายชื่อประวัติอาชญากร	งานปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยรวบรวมข้อมูลบุคคลที่มีประวัติการกระทำผิดกฎหมาย อันอาจเข้าข่ายกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ประกอบการตรวจสอบและติดตามผลในการยึดอายัดทรัพย์สินและนำส่งคืนให้ผู้เสียหายต่อไป

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง	ประเภทของข้อมูล	ภารกิจหลักในการกำกับดูแล
5. กรมการปกครอง	- ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ - รายชื่อข้อมูลบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจค้าของเก่าตามมาตรา 16(5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
6. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	รายชื่อข้อมูลนิติบุคคล กรรมการ และผู้ถือหุ้น	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
7. กรมสรรพากร	รายชื่อสถานที่ทำงานหรืออาชีพของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
8. กระทรวงแรงงาน	รายชื่อสถานที่ทำงานและอาชีพของแรงงานบุคคลธรรมดาสัญชาติไทยและแรงงานต่างด้าว	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง	ประเภทของข้อมูล	ภารกิจหลักในการกำกับดูแล
9.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	รายชื่อบุคคลข้าราชการทุกประเภทซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ
10.กระทรวงยุติธรรม	รายชื่อผู้ต้องหาตามหมายจับ นักโทษ บุคคลล้มละลาย ผู้ถูกพิทักษ์ทรัพย์	งานปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยรวบรวมข้อมูลบุคคลที่มีประวัติการกระทำผิดกฎหมาย อันอาจเข้าข่ายกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน ประกอบการ ตรวจสอบและติดตามผลในการยึดอายัด ทรัพย์สินและนำส่งคืนให้ผู้เสียหายต่อไป
11.บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด	รายชื่อบุคคลผู้มีหนี้ที่ไม่ก่อรายได้ (NPL – Non Performancint Loan)	งานป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เนื่องจากเป็นกระบวนการสนับสนุนงาน KYC/CDD ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นว่าลูกค้าเป็นใครมาจากไหน ป้องกันมิให้มีอาชญากรฟอกเงินมาทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ

6. ข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวจะมีปัญหาและอุปสรรคในวิธีการปฏิบัติงานแต่สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานประเภทต่าง ๆ ยินดีที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่หากกระบวนการดังกล่าวได้รับการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และสามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยให้การปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายมีการรวมศูนย์ และมีมาตรฐานเดียวกัน จะทำให้กระบวนการทำ KYC/CDD ของประเทศไทย สัมฤทธิ์ผลและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนสามารถช่วยป้องกันมิให้อาชญากรใช้ประเทศไทยเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาทางด้านป้องกันและปราบปรามตามกฎหมายฟอกเงินฯ ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศที่มีอยู่ รวมถึงจัดให้มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. การประสานความร่วมมือในการใช้ฐานข้อมูลร่วมกันกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้สามารถประมวลผลข้อมูล KYC/CDD ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางสรุปฐานข้อมูลของหน่วยงานรัฐอื่นที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานด้าน KYC/CDD สำนักงาน ป.ป.ง. ควรประสานงานกับหน่วยงานอื่นตามตาราง เพื่อสร้างระบบสนับสนุนให้ผู้มีหน้าที่รายงานสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลรายชื่อบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลประกอบการตรวจสอบด้าน KYC/CDD อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการฟอกเงินภายในองค์กรได้อย่างรวดเร็ว และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากหลายภาคส่วนและร่วมกันสร้างแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแชร์ข้อมูล ควรจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลงระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง (Memorandum of Understanding – MOU) สนับสนุนและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ง. สามารถรวบรวมข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถเข้าถึงผู้ประกอบการทุกรายทั้งในเชิงการติดต่อสื่อสาร และปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งอาจจะเป็นลูกค้าหรือคู่ค้าในการทำธุรกรรมทางการเงินร่วมกันกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ ได้อย่างครบถ้วน

2. การจัดการหน้าระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบ Online Single Platform

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาว่าระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหมดถูกออกแบบให้ใช้งานคนละโปรแกรมสร้างความยุ่งยากต่อการใช้งานต่อผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมฯ จึงควรปรับปรุงหน้าระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบ Online Compliance Platform เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นแบบ One Stop Service ผสมกับเทคโนโลยีรูปแบบอื่น เช่น แอปพลิเคชันต่างๆ, อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อย่าง Smartcard Reader เป็นต้น เพื่อช่วยรวบรวมข้อมูลและรักษาความปลอดภัยในการนำเข้า ตรวจสอบ และเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังช่วยวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกเช่น ข้อมูลลูกค้า ตรวจสอบความเคลื่อนไหวการทำธุรกรรมทางการเงิน รวมไปถึงพฤติกรรมที่เข้าข่ายผิดปกติหรือมีเหตุอันควรสงสัย

3. การนำรูปแบบโปรแกรมเฉพาะทาง (Advanced Analytics Program) แบบบล็อกเชน (Blockchain) มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำ KYC/CDD

การสร้างระบบบล็อกเชนก็สามารถทำได้เพื่อลดความผิดพลาดในการทำงานโดยคนที่อาศัยดุลยพินิจเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตัวระบบจะมีลักษณะเด่นตรงที่เป็น Decentralized System มีความยืดหยุ่นในเชิงการสร้างมาตรการตรวจสอบและการใช้งาน โดยจะช่วยกันตรวจสอบความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ จากเดิมที่อาจต่างคนต่างทำซึ่งบางรายอาจจะขาดความรู้ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ที่จะดำเนินการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนเป็นให้ระบบสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการเป็นผู้เกี่ยวข้องใน Supply Chain เข้ามาป้อนข้อมูลเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ระบบตรวจสอบมีความทันสมัยตามเทคโนโลยีและกระบวนการฟอกเงินที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงใหม่ตามยุคตามสมัยอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องพึ่งพางค์กรส่วนกลางเพื่อช่วยกันสร้างรูปแบบและตรวจสอบลูกค้าและธุรกรรมที่มีเหตุ

อันควรสงสัยทำให้เกิดกระบวนการทำงานตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแพลตฟอร์มที่ปลอดภัยจากการโจมตีและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ ในรูปแบบข้อมูลเข้ารหัสลับ (Cryptography) ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทุกสาย แหล่งที่มาของสินค้า ใครเป็นเจ้าของ ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีควรระมัดระวังการใช้ระบบบล็อกเชนในทางที่เข้าข่ายผิดกฎหมาย ก่อนที่จะสามารถจะนำมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์นั้นอาจจะต้องทำการศึกษาวิจัยทั้งทางด้านความปลอดภัยของระบบ ความเชื่อมั่นของระบบ ความสามารถในการรองรับจำนวนข้อมูลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เพิ่มขึ้น และความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

สำนักงาน ปปง.. “คู่มือการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศประสานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อการปฏิบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (AMLO Financial Information Cooperation System) หรือ AMFICS.” สำนักงาน ปปง.. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564. https://www.amlo.go.th/amlointranet/files/amfics/manual_AMFICS_P2_ExUser_20151228.pdf

สำนักงาน ปปง.. กองกำกับและตรวจสอบ. “ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและ รายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Personal Screening: APS).” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง .. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564. <https://sed.amlo.go.th/content/detail/192>.

สำนักงาน ปปง.. กองกำกับและตรวจสอบ. “ผลการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย พ.ศ. 2559 (NRA).” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง.. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564. <https://sed.amlo.go.th/content/detail/267>.

สำนักงาน ปปง.. กองกำกับและตรวจสอบ. “ผลประเมินความเสี่ยงด้าน AML/CFT ราชอาณาจักร ปี 2562.” กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง.. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564. <https://sed.amlo.go.th/content/detail/84>.

อนุชา เหล่าขวัญสถิตย์. “การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain).” วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565, http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8301/ALL.pdf.

Aarvik, P. “Blockchain as an Anti-Corruption Tool Case Examples and Introduction to The Technology.” CMI. Accessed April 18, 2022. <https://www.cmi.no/publications/7208-blockchain-as-an-anti-corruption-tool-case-examples-and-introduction-to-the-technology>

ACAMS. “Art and Antiquities: Conduits for Money Laundering and Terrorist Financing.” ACAMS TODAY. Accessed June 3, 2021. <https://www.acamstoday.org/art-and-antiquities-conduits-for-money-laundering-and-terrorist-financing>.

- Asia Pacific Group on Money Laundering. “APG Trade-based money laundering typologies.” FATF-GAFI. Accessed June 3, 2021. https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Trade_Based_ML_APGReport.pdf.
- Bell, A.. “Deploying innovative technology could help combat the dark art of money laundering.” Euronews. Accessed June 3, 2021. <https://www.euronews.com/2020/02/11/deploying-innovative-technology-could-help-combat-the-dark-art-of-money-laundering-view>.
- Castillo, Michael del. “Swift is Building a Blockchain App to Optimize Global Cash Liquidity.” Coindesk. Accessed June 18, 2022. <https://www.coindesk.com/markets/2017/01/12/swift-is-building-a-blockchain-app-to-optimize-global-cash-liquidity/>.
- Kapsoulis et al. “*Know Your Customer (KYC) Implementation with Smart Contracts on a Privacy-Oriented Decentralized Architecture.*” Researchgate. Accessed June 18, 2022. https://www.researchgate.net/publication/339477911_Know_Your_Customer_KYC_Implementation_with_Smart_Contracts_on_a_Privacy-Oriented_Decentralized_Architecture.
- Mashberg, T.. “The Art of Money Laundering.” International Monetary Fund. Accessed June 3, 2021. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2019/09/the-art-of-money-laundering-and-washing-illicit-cash-mashberg.htm>.
- SWIFT. “SWIFT on Distributed Ledger Technologies Delivering an Industry Standard Platform Through Community Collaboration.” SWIFT. Accessed April 18, 2022. <https://www.swift.com/your-needs/data-and-technology/distributed-ledger-technology-dlt>
- The Financial Action Task Force. “Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant.” FATF-GAFI. Accessed June 3, 2021. <https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/financing-of-terrorist-organisation-isil.html>.